

REACTIE op Plan van Aanpak Omgevingswet, bijlagen 1, 2 en 3

9 jan 2024

Onderstaand onze reactie op het Plan van Aanpak Implementatie Omgevingswet, het PVA Omgevingsvisie Zeist 2050 en het Plan van Aanpak Omgevingsplan. De stukken zijn beoordeeld op basis van de vastgestelde EZO met inbegrip van het unaniem aangenomen burgeramendement over participatie. Daarnaast is gebruik gemaakt van ervaringsdeskundigheid met omgevingsprojecten in de gemeente Zeist.

Bijlage 1 Implementatie Omgevingswet**Belangrijke bespreekpunten bijlage 1**

- Uitgangspunt 6 Keuze Participatieniveau: adviseren i.p.v. raadplegen?
- Ad Uitgangspunt 4: Aanpak thema en gebied: Hoe en wanneer onderlinge afstemming?
- Uitgangspunt 7 Wanneer participatie: gedurende het gehele proces i.p.v. bij stap 5?

Opmerkingen en Vragen

- Algemeen opmerking: een helder overzicht van uitgangspunten en planning.
- Ad Uitgangspunt 4: afstemming aanpak thema en gebied. Hoe zorg je voor afstemming tussen themagerichte aanpak en gebiedsgerichte aanpak (d.m.v. al vastgesteld beleid en omgevingsprogramma's?). Voorbeeld: voor een onderhanden gebied worden ook keuzen gemaakt over thema's en in omgevingsprogramma's worden keuzen gemaakt voor de gehele gemeente, dus ook voor gebieden. Wat betekent dit voor de bepaling van keuzen en voor de opbouw van het gebiedsgerichte omgevingsplan? In hoeverre en wanneer kunnen keuzen tijdens het ontwikkelingsproces worden aangepast? Zie ook de reactie op het concept 'Plan van Aanpak Omgevingsvisie Zeist 2050' onder 'Ad thematisch en gebiedsgerichte aanpak'.
- Ad Uitgangspunt 5: bestaand beleid. In bijlage 5 staat een inventarisatie van voor de toekomst relevant beleid. Zie separaat een aanvulling daarop.
- Ad Uitgangspunt 6: keuze participatieniveau. Waarom is gekozen voor het participatieniveau 'raadplegen' (in feite het laagste niveau), terwijl in het beleidsregel Participatie 2024 participatie voor inwoners en initiatiefnemers in feite is gekozen voor het daaropvolgende participatieniveau 'adviseren'? 'Adviseren' kan toch ook voor het gemeentelijk beleidsproces als (minimaal) niveau worden gebruikt?
- Ad Uitgangspunt 7: samenspel participanten. Een participatieplan (Q1 2025) voor de 2^e omgevingsvisie 2050 (Q4 2026) is een mooie aanvulling op het participatiehandvat. Overigens wordt niet duidelijk tijdens welke ontwikkelingsfasen participatie plaatsvindt. Zie hiervoor de reactie op het concept 'Plan van Aanpak Omgevingsvisie Zeist 2050' onder 'Ad Stap 5 Ad Ambities en Keuzen'. En zie uitgebreider in de reactie op het Plan van Aanpak over de Beleidsregel Participatie, eerste punt.
- Ad Uitgangspunt 8: communicatie. Verheldering is van belang. Voor alle mogelijke participanten proactief zorgen voor objectieve voorlichting over alle voor hen relevante onderwerpen met de mogelijkheid van echte communicatie (dialoog). Wordt er alleen via digitale kanalen gecommuniceerd?
- Ad Uitgangspunt 12: kwaliteit boven snelheid. Dat is een verstandige keuze en dat geldt ook voor de consequente keuze van vaste medewerkers voor de

onderscheiden instrumenten (Handvat Participatie, Omgevingsplan en Omgevingsvisie 2050). Het vergt wel onderlinge afstemming. Hoe wordt dat geborgd?

Bijlage 2: Plan van Aanpak Omgevingsvisie Zeist 2050

Belangrijke bespreekpunten bijlage 2:

- Stap 1 Keuze participatieniveau: adviseren i.p.v. raadplegen?
- Stappen 2 en 3: Inhoudelijke thema's inventariseren en analyseren. Daarbij ook informatie van inwoners(groepen) gebruiken
- Uitgangspunt 7 Wanneer participatie: gedurende het gehele proces i.p.v. alleen bij stap 5?

Opmerkingen en vragen

- Ad Afbakening: Programma 1 Gemeente in verbinding. Er zal volgens het PvA gebruik worden gemaakt van al opgestelde wijkvisies. Deze worden getypeerd als "een notering van belangen van inwoners". Volgens de gemeente betreft het kennelijk een verzameling van eigen belangen, nu door de gemeente als 'wijkperspectieven' genoemd. Maar dergelijke wijkvisies zijn tot stand gekomen in een gezamenlijke dialoog over de wijkkwaliteiten en wijkwaarden met concrete uitwerkingen. De privébelangen zijn er dan uitgefilterd, het gaat juist om algemene wijkbelangen.
De zgn. 'wijkperspectieven' worden in de tekst van het PvA afgezet tegen 'gemeenschappelijke belangen' die via het Omgevingstraject bespreekbaar worden gemaakt. Uiteraard spelen er in en om Zeist nog andere gemeenschappelijke kwaliteiten, waarden en belangen. Maar in feite zijn wijkvisies juist een gebiedsgerichte aanvulling op en invulling van algemene belangen zoals die door de inwoners worden gezien.
- Ad Stap 1 Samenspel met de Zeister samenleving. Er wordt zonder argumentatie gekozen voor het participatieniveau 'raadplegen'. Hiervoor geldt dezelfde reactie die bovenstaand in uitgangspunt 6 in 'Ad Plan van Aanpak Implementatie'. Meer aandacht hebben voor verschillende inwoners en partners betekent ook een proactieve en aangepaste voorlichting en communicatie. Zie daarvoor de reactie op uitgangspunt 8 in 'Ad Plan van Aanpak Implementatie'.
- Ad Stap 2 en 3: Bij het "gebruik van alle informatie die al in Zeist beschikbaar is" ook gebruik maken van wat inwoners(groepen) kunnen opleveren en al hebben opgeleverd. Dat vergt een actief inventarisatietraject van voor de toekomst nog relevante informatie en documentatie. Dat voorkomt dubbel werk en later benodigde aanpassing van de inbreng. Veel is namelijk al eerder onderzocht en geanalyseerd.
- Ad Stap 4 Denkrichtingen Zeist 2050. De op te leveren "gesprekskaart met een pakkende tekst per denkrichting" zal toelichting behoeven. Daarbij zal ruim aandacht moeten zijn voor verwachte (gezamenlijke) effecten van keuzen van denkrichtingen. Anders leidt het samenspel tot vrijblijvende en mogelijk onderling strijdige of onrealistische resultaten waar je alle kanten mee op kunt. Niet alles kan altijd en overall.
- Ad Stap 5 Ambities en keuzen. Pas bij deze stap wordt de samenleving betrokken door middel van raadpleging. Dus geen advisering, zie de reactie op Stap 1. Waarom niet vanaf het begin de bevolking betrekken bij de ontwikkeling van de Omgevingsvisie 2050? Op die manier worden inwoners(groepen) niet verrast met gekozen denkrichtingen en kunnen zij hun inbreng tijdens het ontwikkelproces al leveren.

- Ad Thematisch en gebiedsgerichte aanpak. Op zich is het een logische keuze om met een thematische aanpak te beginnen. De gebiedsgerichte aanpak kan dan volgen mits de resultaten van de volledige thematische aanpak in concept gereed zijn. Gezien het tijdschema is het de vraag of dat zal lukken. Tussentijds zal er dan wel ruimte moeten zijn voor een gedegen onderlinge afstemming van de resultaten van de 2 aanpakken.
- Ad Zienswijzenprocedure (niet vermeld in bijlage 2). Volgens het Plan van Aanpak Implementatie blijft de verplichte voorbereidingsprocedure uit de Algemene wet bestuursrecht Awb) van toepassing voor de ontwerp omgevingsvisie (2050). Dit is in deze bijlage (2) niet vermeld.

Bijlage 3: Plan van Aanpak Omgevingsplan

Belangrijke discussiepunten:

- Ad Niveau en Fasering van participatie. Advisering i.p.v. raadpleging gedurende alle fasen van planvorming, zie Ad Samenspel.

Niet opgenomen in het Plan van Aanpak Omgevingsplan

- Evaluatie. Vooraf beoordelingscriteria en normen opstellen.
- Communicatie. Cruciaal is vanuit de gemeente proactief objectieve voorlichting geven evenals open, tweezijdige communicatie.

Opmerkingen en vragen

Algemeen

Het strategisch beleidsplan geeft een goed overzicht waar het bij de transitie naar een omgevingsplan om gaat. Dat biedt op zich al duidelijkheid over wat de uitdaging ervan inhoudt. In het Plan van Aanpak wordt gekozen voor een 2 sporenbeleid. Daarbij wordt tijdens het ontwikkelingsproces oud en nieuw geïntegreerd tot het uiteindelijke Omgevingsplan. Dat is een verstandige keuze om de voortgang van het proces zo veel mogelijk te bevorderen. En het creëert zo voor alle betrokkenen meer duidelijkheid. Wel hebben we nog enige opmerkingen en vragen over het plan.

Ad Stap 2 Uitwerken Hoofdstructuur Omgevingsplan

Er is geen landelijke structuur voor een omgevingsplan. Wel nemen we aan dat bij het opstellen van het PvA al kennis is genomen van de diverse voorbeelden over de structuur zoals die van VNG (Casco), beschikbare voorbeelden van gemeenten (netwerk omgevingsplan). En indien van toepassing ook de voorbeelden vanwege instellingen, bedrijven, advocatenkantoren en adviseurs. Terecht wordt op pagina 8 aangegeven dat het verstandig is een weloverwogen, richtinggevende keuze te maken voor de hoofdstructuur. De uitwerking van de hoofdstructuur (en kennelijk ook de onderbouwing daarvan) staat gepland voor heel 2024.

Ad Samenspel met de Zeister samenleving

Met die structuur en de invulling ervan zullen belanghebbenden moeten gaan werken. Het is dus van belang alle categorieën belanghebbenden te laten meedenken over de onderbouwing van de structuur en het gebruiksgemak ervan. Het achteraf alsnog moeten aanpassen is weinig productief, effectief en bovendien frustrerend. Daarom is het onbegrijpelijk dat op pagina 9 bovenaan het volgende staat *“Bij het opstellen van de transitiestrategie en het uitwerken van de hoofdstructuur vindt geen participatie plaats.”* Als argumentatie wordt genoemd dat het om tussenproducten gaat die *“geen antwoord geven op de vraag welke regels er straks voor een bepaald gebied of op perceelniveau gaan gelden.”* Is dit nu het criterium om al of niet participatie voor de strategie en hoofdstructuur toe te staan? Waarom is het college zo terughoudend?

Er is in de bevolking veel (ervarings)deskundigheid op allerlei gebied, ook t.a.v. beleidsontwikkeling, strategie van doelgerichte verandering, participatie en inspraak. Maak er gebruik van om goed onderbouwde besluiten te nemen die nog jarenlang invloed zullen hebben op het werk van de alle belanghebbenden bij omgevingsactiviteiten. Dat is de gehele Zeister gemeenschap. Op pagina 9 (net boven het planningsschema) staat dat zo nodig gekozen wordt voor 'kwaliteit boven snelheid'. Laat in dit verband zien dat participatie gedurende alle fasen van de ontwikkeling van het omgevingsplan wordt toegestaan of liever gestimuleerd. Dit ten behoeve van kwaliteit en acceptatie van het uiteindelijke resultaat.

Een 2^e vraag is waarom onderaan pagina 8 zonder onderbouwing participatie wordt beperkt tot het laagste niveau 'raadplegen' in plaats van het daaropvolgende niveau 'adviseren' (informatievoorziening telt als zogenaamd laagste trede van participatie ook volgens de gemeente niet mee). In dit verband wordt volstaan met de reactie op het Plan van aanpak Implementatie en wat uitgebreider de reactie op het Plan van Aanpak Participatie Ad Niveau en Fasering van Participatie.

Ad Evaluatie en Communicatie

In het PvA Omgevingsplan staat weinig over evaluatie en communicatie. Hiervoor gelden de opmerkingen die in de andere reacties op bijlagen 1, 2 en 3 staan opgenomen over deze voor transitie zo cruciale onderwerpen.

Ad Bijlage 1 Overzicht lokale verordeningen

- Punt 2 de Bomenverordening Zeist 2016 is eind 2023 geactualiseerd, dit dus aanpassen.